

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ
รหัสโครงการ 23-CL-04-GE-OSM-A
ชื่อโครงการ Multi country Observational Study Mission on Millennial Leaders to Drive Rural Development
ระหว่างวันที่ 11 – 13 กรกฎาคม 2566
ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย

จัดทำโดย นายพนพล จินดาธรรม
หัวหน้างานแผนยุทธศาสตร์ สำนักบริหารยุทธศาสตร์
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)
วันที่ 8 กันยายน 2566

1. ที่มาหรือวัตถุประสงค์ของโครงการ

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติโดยความร่วมมือกับองค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (เอพีโอ) ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาเชิงสังเกตการณ์ร่วมในหลายประเทศเกี่ยวกับผู้นำยุคใหม่กับการขับเคลื่อนการพัฒนาชนบท (Multi country Observational Study Mission on Millennial Leaders to Drive Rural Development) ระหว่างวันที่ 11 - 13 กรกฎาคม 2566 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ในประเทศสมาชิก เข้าร่วมได้แลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนความสำเร็จในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และนโยบายความสำเร็จในการพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน และสามารถนำแนวทางของแต่ละประเทศไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งสามารถจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมในการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ โดยกลไกการสนับสนุนและการบริการสาธารณะของภาครัฐ ซึ่งการฝึกอบรมในครั้งนี้มีจำนวนผู้เข้าร่วมจำนวน 44 คน จาก 15 ประเทศ (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา ญีปุ่น ไต้หวัน มองโกเลีย ศรีลังกา อินเดีย บังกลาเทศ ปากีสถาน ตุรกี เวียดนาม และพิจิ)

สำหรับการเข้าร่วมฝึกอบรมครั้งนี้ในฐานะตัวแทนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนความสำเร็จในการขับเคลื่อนการพัฒนาชนบทด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสามารถนำแนวทางของแต่ละประเทศมาประยุกต์ใช้ ตลอดจนสามารถจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอันจะส่งเสริมการกระจายรายได้ด้วยการนำเอาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชนมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างเหมาะสมผลอันนำไปสู่การหาแนวทางแก้ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน (Pro-Poor Tourism) พร้อมๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ

2. เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ ตัวอย่างประเด็นที่สามารถนำมาปรับใช้ในองค์กรหรือประเทศไทย

การเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมในครั้งนี้ ทางผู้จัดได้อธิบายถึงนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชนบทในพื้นที่เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ไปศึกษา สังเกต แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และดูงานจากสถานที่จริงหลักๆ ทั้งนี้ มีสาระสำคัญสรุปในแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 การบรรยายสรุปนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชนบทในภาคเกษตรกรรมของประเทศอินโดนีเซีย โดย Prof. Dedi Nursyamsi, Director General of IAAEHRD, Ministry of Agriculture – Republic Indonesia. ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของภาคเกษตรกรรมของประเทศอินโดนีเซีย มีส่วนสนับสนุนสำคัญ 3 ลำดับแรกต่อการเติบโตของ GDP ของประเทศ ซึ่งสินค้าเกษตรกรรมและอาหารที่สำคัญคือ ข้าว ที่ในปี ค.ศ.2022 อินโดนีเซียผลิตข้าวได้ประมาณ 31.54 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.59 เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2021 ในขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 36.43 หรือ 4.24 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2021 และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องร้อยละ 6.79 หรือ 4.69 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2023 และในปี ค.ศ. 2023 ภาคเกษตรกรรมมีส่วนสนับสนุนการเติบโต GDP ถึง 11.77 ถือได้ว่าเกษตรกรรมเป็นภาคส่วนที่มีแรงงานมากที่สุดในเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ในช่วงแรกของปี ค.ศ. 2023 มีแรงงานถูกจ้างงานในภาคเกษตรกรรมประมาณ 40.2 ล้านคน ทั้งนี้ รายได้ครัวเรือนกว่าร้อยละ 70 มาจากภาคเกษตรกรรม

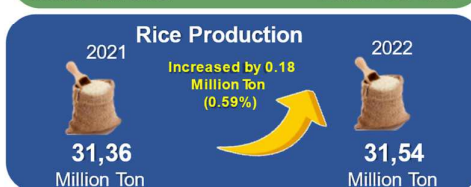
Bulan	Luas Panen (Ribuan Ha)	Produksi ¹⁾ (Juta Ton-GKG)	Produksi ¹⁾ (Juta Ton-Beras)	Konsumsi ²⁾³⁾ (Juta Ton-Beras)	Produksi - Konsumsi (Juta Ton-Beras)
Januari	468	2,46	1,42	2,51	-1,09
Februari	767	4,08	2,35	2,51	-0,16
Maret	1.759	9,54	5,49	2,51	2,98
April	1.419	7,74	4,45	2,51	1,94
Mei	830	4,13	2,38	2,51	-0,13
Juni	870	4,36	2,51	2,52	-0,01
Juli	926	4,71	2,71	2,52	0,19
Agustus	813	4,08	2,35	2,52	-0,17
September	841	4,34	2,50	2,52	-0,02
Oktober	790	4,21	2,43	2,52	-0,10
November	606	3,34	1,93	2,53	-0,60
Desember	363	1,97	1,14	2,53	-1,39
Jumlah	10.453	54,95	31,66	30,20	1,46

Keterangan: Penghitungan berdasarkan KSA Amatan Januari – Desember 2022

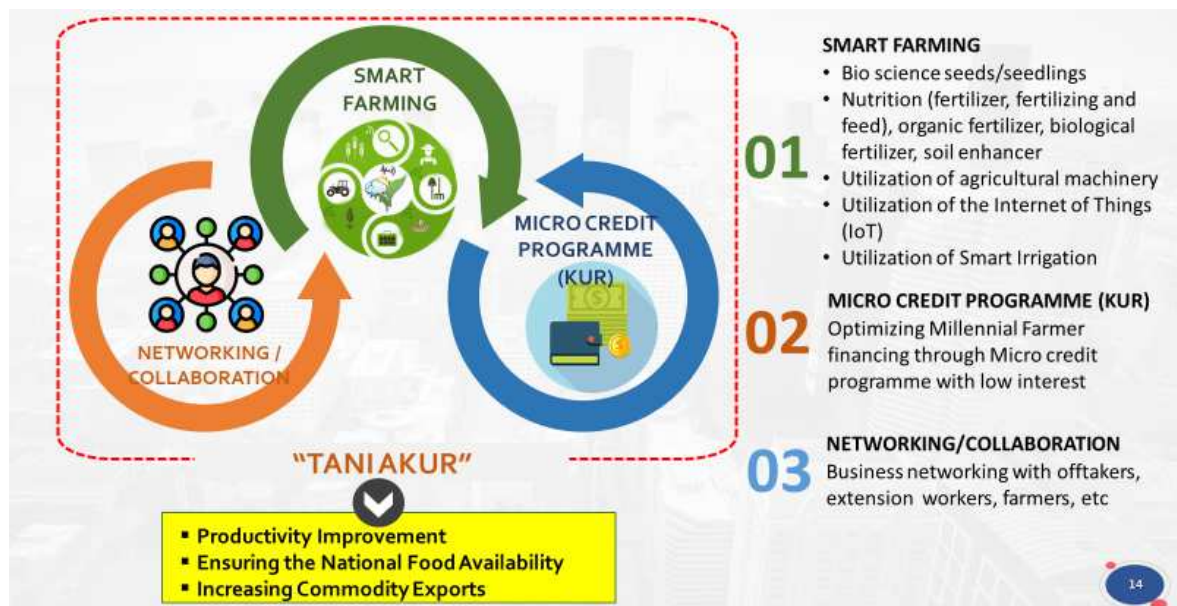
- There were around 10.45 millionha of rice harvested area in 2022, increased by 0.04 millionha or 0.39% compared to 2021 which were around 10.41 millionha.
- There were around 31.54 milliontons of rice production in 2022, increased by 0.18 milliontons or 0.59 percent compared to 2021 which were around 31.36 milliontons.

Sumber: BPS

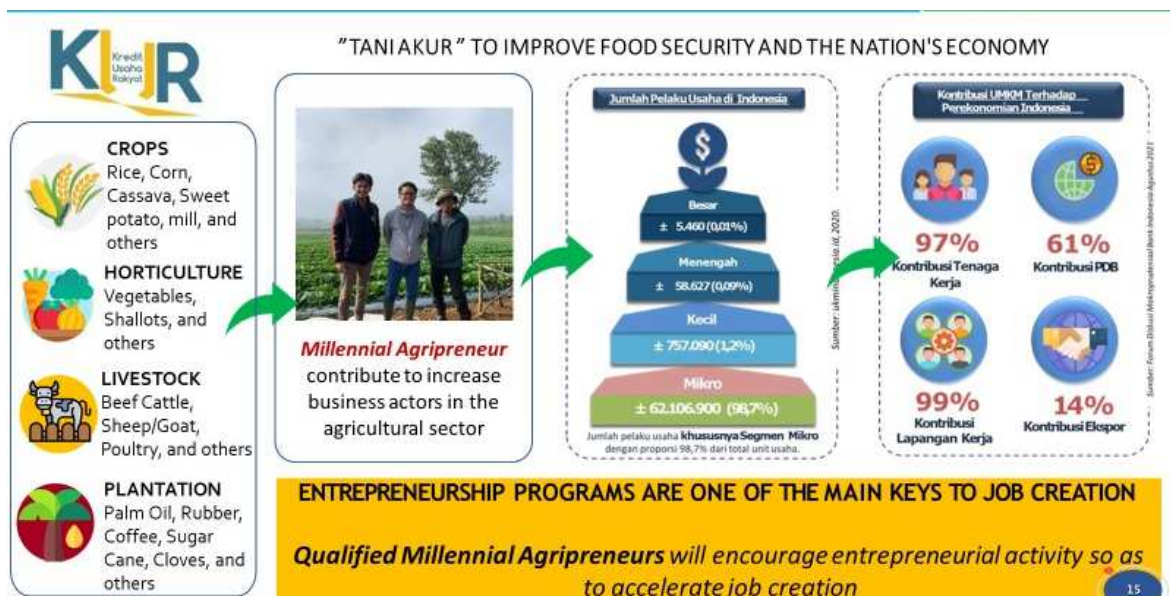
National Rice Production Increased to 31,94 millions Ton

จากการรายงานในปี ค.ศ. 2022 พบว่าอินโดนีเซียมีพื้นที่เก็บเกี่ยวข้าวประมาณ 10.45 ล้านเฮกตาร์ เพิ่มขึ้น 0.04 ล้านเฮกตาร์ หรือร้อยละ 0.39 เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2021 ที่มีอยู่ประมาณ 10.41 ล้านเฮกตาร์ อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2022 มีการผลิตข้าวประมาณ 31.54 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 0.18 ล้านตัน หรือร้อยละ 0.59 เมื่อเทียบกับปี ค.ศ. 2021 ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 31.36 ล้านตัน จากผลกระทบของความผันผวนเศรษฐกิจโลกและการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัว และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ทำให้ภาคเกษตรกรรมของอินโดนีเซียจึงต้องมีการคาดการณ์ผลกระทบเหล่านั้นเพื่อให้แน่ใจว่ามีอาหารพร้อมใช้ (Food Availability) ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าวิกฤติของอาหารโลก เกิดมาจาก 3 ปัจจัยหลัก คือ Covid-19 การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (El Nino, La Nina) และสงคราม ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการนำเข้าและส่งออกสินค้า โดยมีกลยุทธ์การพัฒนาการเกษตรในการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเติบโตทางเศรษฐกิจ 5 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มกำลังการผลิตอย่างยั่งยืน การส่งเสริมความหลากหลายของอาหารในท้องถิ่น เสริมสร้างระบบการสำรองอาหารและการขนส่ง การพัฒนาการเกษตรรูปแบบใหม่ และการส่งออกสินค้าการเกษตรให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งแนวทางในการส่งเสริมให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่มี 3 แนวทางที่สำคัญ คือ Smart Farming, Micro credit programme, Networking

TANI AKRU เพื่อการพัฒนาและยกระดับความมั่นคงปลอดภัยของอาหารและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นโปรแกรมการฝึกอบรมให้เป็นผู้ประกอบการถือเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญในการสร้างงาน ซึ่งเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ผ่านมาการฝึกอบรมจะได้รับการรับรองการจ้างงานจากผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริม Pro-Organic Movement (GENTA ORGANIK) เป็นกิจกรรมที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ การปรับปรุงดิน และปรับสมดุลปุ๋ย ปุ๋ยชีวภาพ และการปรับปรุงดินที่เกษตรกรทำเอง กล่าวคือ Genta Organik เป็นวิธีการแก้ปัญหาสำหรับปุ๋ยอินทรีย์ราคาแพงโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างดินที่อุดมสมบูรณ์ เพิ่มผลผลิต ลดการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และเพื่อสนับสนุนเกษตรกรที่ยั่งยืนและความสำเร็จด้านทรัพยากรธรรมชาติของความมั่นคงทางอาหารและความอุดมสมบูรณ์ทางอาหาร และการสนับสนุนการทำฟาร์มที่มีความแน่นอนด้วยต้นทุนการผลิตที่ต่ำ (Precision Farming)

ความท้าทายของเกษตรกรต่อราคาสินค้าที่ตกต่ำในประเทศอินโดนีเซีย อาทิ ต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ความยากลำบากในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของเกษตรกร ข้อจำกัดในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และความซับซ้อนของเทคโนโลยี สำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันการเงินของเกษตรกร เช่น การปรับปรุงคุณภาพ ปริมาณและความต่อเนื่องของผลิตภัณฑ์ กลุ่มเกษตรกร การพัฒนาธุรกิจเครือข่าย ตลาด และทุน ตลอดจนความถูกต้องตามกฎหมายข้อบังคับในการอำนวยความสะดวกของสถาบัน

จากแนวนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในภาคการเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย จะเห็นว่าประเด็นการลดความยากจนและการกระจายรายได้สู่ชุมชนกลายเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล และการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม การเกษตรด้วยคนรุ่นใหม่จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน จึงนำไปสู่การหาแนวทางแก้ปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ด้วยการกระจายรายได้สู่ชุมชน (Pro-Poor Tourism) พร้อมๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศ

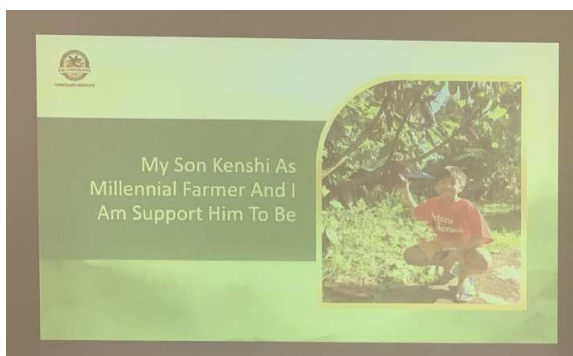
2.2 การศึกษาดูงาน ณ Cau Chocolates แหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ฟาร์มการเกษตรและการจัดการโรงงานผลิตช็อกโกแลตในเกาะบาหลี่ ที่มีผู้นำโดยเกษตรกรคนรุ่นใหม่ โดยการศึกษาดูงาน ณ สถานที่ดังกล่าว ได้ให้คุณค่าด้านข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ยั่งยืน ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการเกษตรบนฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงได้ในพื้นที่บาหลี่ ซึ่งการจัดการสวนการเกษตรแห่งนี้แรงงานกว่าร้อยละ 70 เป็นเกษตรกรคนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น

Cau Chocolates มีการปลูกพืชแบบธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมี และแบ่งหน้าที่สัดส่วนการทำงานของพนักงานในด้านต่างๆ ทั้งนี้ การให้ข้อมูลด้านความรู้แก่คณะศึกษาดูงานจะเป็นเจ้าหน้าที่เกษตรกรรุ่นใหม่เกือบทั้งหมด ซึ่งคุณภาพการผลิตโกโก้ที่นี้ ถือได้ว่ามีรสชาติที่กลมกล่อมอย่างมาก

จากการบรรยายสรุป พบว่า ปัญหาภาพรวมของการปลูกโกโก้ค่อนข้างต่ำ โดยมีผลผลิตโกโก้เพียง 600 กิโลกรัมต่อเฮกตาร์ แต่มีการนำเข้าเมล็ดโกโก้สูงถึง 3 แสนตันต่อปี คิดเป็นเงิน 650 ล้านบาทสหรัฐต่อปี นอกจากนี้ เกษตรกรคนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาดำเนินงานด้านเกษตรกรรมยังมีน้อย และปัญหาของเกษตรกรรุ่นใหม่ในบาหลี่ ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและค่อนข้างยากจน เกษตรกรขาดการเรียนรู้ทางการตลาดและการเพิ่มมูลค่าของสินค้า ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เกษตรกรผู้ที่เป็นพ่อแม่ไม่ยอมให้บุตรหลานในครอบครัวเป็นเกษตรกร แต่เจ้าของ **Cau Chocolates** ได้มีแนวคิดในการพัฒนาเกษตรกรคนรุ่นใหม่ โดยปลูกฝังจากลูกชายของตนเองและให้การสนับสนุนในการดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์โกโก้ไว้จำหน่ายและส่งออกอีกด้วย ซึ่งโรงงานผลิตสามารถสร้างงานและสร้างอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่นได้อย่างมาก

จากการศึกษาดูงานการบริหารจัดการของ **Cau Chocolates** พบว่ามีหลายปัจจัยที่เป็นกรณีศึกษาและเป็นแบบอย่างของความสำเร็จในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนโดยคนรุ่นใหม่ อาทิ

- วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจนและทำได้สำหรับการเข้าถึงตลาดโลกผ่านนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ การตลาด และการส่งเสริมการขาย
- ความร่วมมือที่เข้มแข็งของภาคีเครือข่ายเกษตรกร (แนวทางปฏิบัติทางการค้าที่เป็นธรรม ความช่วยเหลือด้านเทคนิคสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์)
- การระบุมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้วยเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของบาหลี พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้บริโภค
- การทำเกษตรอินทรีย์อย่างยั่งยืน และการณรงค์ส่งเสริมการเกษตรให้กับเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนความคิดในการเป็นผู้ประกอบการและความรู้สึกเป็นเจ้าของ
- แนวคิดระบบการทำฟาร์มอัจฉริยะสามารถส่งผลต่อเยาวชนในการทำธุรกิจการเกษตรได้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

- การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสร้างความสามารถในการวิจัยและพัฒนา การปกป้องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IPR)
- การเข้าสู่ช่องทางทางการตลาดที่เป็นนวัตกรรม เช่น ร้านอาหารออร์แกนิกและคาเฟ่ช็อกโกแลต
- ส่งเสริมเกษตรกรด้วยกลยุทธ์การกำหนดราคา
- ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีล่าสุดในด้านการเกษตรและการพัฒนาชนบท

2.3 การศึกษาดูงาน Bali Organik Subak (BoS) แหล่งเรียนรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของเกษตรกร BOS จะเป็นการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันการเรียนรู้ผ่านการตลาดดิจิทัล สินค้าพรีเมียมที่ BOS สามารถจำหน่ายได้ทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งไม่ได้เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเท่านั้นแต่ยังส่งเสริมความยั่งยืนให้การพัฒนาการเกษตรอีกด้วย โดยใช้เทคนิค 3Cs : Communication, Community, Collaboration คือ 1) การสื่อสาร (จัดการประชุม/กิจกรรมให้เกษตรกรเกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และกระบวนการของบริษัท) 2) ชุมชน (ชุมชนแก้ไขได้ทุกอย่าง; ความสามัคคีของประชาชน) และ 3) ความร่วมมือ (การผสมผสานระหว่างเกษตรกร การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม) รวมทั้งแนวคิดที่สะท้อนของผู้ก่อตั้ง/ผู้นำด้านการเกษตรกรรมระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

BOS เป็นตัวอย่างที่ดีของการลงทุนที่เข้มแข็งในการทำเกษตรอินทรีย์และเทคโนโลยี SMART การอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคนหนุ่มสาวให้มาเป็นทีมงานในภาคการผลิตและการตลาด การจัดการเพื่อคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมให้สดและการควบคุมคุณภาพ การใช้ระบบดิจิทัลผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ ในการเข้าถึงลูกค้า ตลอดจนการส่งเสริมเยาวชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

- ภาครัฐควรจูงใจให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินธุรกิจใหม่ตามความสนใจ/นโยบายของรัฐบาล และให้การสนับสนุน เช่น เงินทุน การฝึกอบรมด้านการศึกษา การสร้างเครือข่ายข้ามภาคส่วน เป็นต้น
- การคิดค้นหาวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการรวมหมายเลขการรับรองคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์บนบรรจุภัณฑ์
- สร้างการสืบทอดและต่อยอดความเป็นผู้นำในการพัฒนาขององค์กรให้ชัดเจน

2.4 การศึกษาดูงานชุมชน Tembok Village ในเขตบุเลเลง ซึ่งเคยเป็นที่ยากจนมาก่อนปี 2556 อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2556 ภายใต้การนำของกลุ่มหัวหน้าคนรุ่นใหม่ ได้ดำเนินการขั้นตอนการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทที่ด้อยพัฒนา ให้สามารถพึ่งตนเองได้ เป็นชุมชนอิสระ ความพยายามของหมู่บ้านจึงมุ่งเน้นไปที่ความคิดริเริ่มเช่น ธนาการขยะสุขภาพฟรี การบริการและการผลิตทางการเกษตรซึ่งได้รับการดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของโครงการหมู่บ้านครบวงจร จุดเด่นของชุมชนคือ การให้ความสำคัญของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท และการให้บริการสาธารณะปลอดภาษีแก่ครอบครัวยากจน การบริการสุขภาพพื้นฐานแบบองค์รวมโดยให้อยู่อาศัยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการของเสีย และความพอเพียงเกิดขึ้นได้จากความเป็นผู้นำและการสนับสนุนร่วมกันของประชาชน

จากการวิเคราะห์ประเด็นการจัดการของชุมชน พบว่า ชุมชนได้มีการผลักดันแนวคิด Communities Benefitting Through Tourism (CBTT) ซึ่งเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน ให้มีรายได้จากการท่องเที่ยว บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การตกปลา พายเรือ ขี่จักรยาน โดยสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนในชุมชน ให้รู้จักการสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ชุมชนยังมีการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น น้ำมันมะพร้าว ขนมห่อ ผ้าทอ และผลิตภัณฑ์ต่างๆที่น่าสนใจ การพัฒนายึดหลักบนพื้นฐานความยั่งยืนใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

- ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในรูปแบบ Creative tourism ใช้การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืน
- เน้นสินค้าคุณภาพระดับพรีเมียม ควรมีการกำหนดการบริหารจัดการที่ชัดเจน
- ควรมีโครงการโมโครไฟแนนซ์สำหรับผู้ประกอบการในท้องถิ่น
- ควรดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาว
- เพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
- กระตุ้นให้คนเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน

2.5 การศึกษาดูงาน Gobleg เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมที่เจริญรุ่งเรืองในบาห์ลี มีการจัดแสดงผลงานแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมเยาวชนในภูมิภาค ด้วยการรวมเอาเทคโนโลยี IoT เข้ากับกิจกรรมการทำฟาร์มในแต่ละวัน Gobleg สร้างชุมชนเกษตรกรรมขนาดใหญ่และซื้อขายผลิตภัณฑ์พรีเมียมในตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ เหล่านี้ขั้นตอนไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น แต่ยังทำหน้าที่เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน กิจกรรมห่วงโซ่มูลค่าในชุมชนขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในบาห์ลี เปตานี มูดา เคเรน. นำโดยชาวนาพันธุ์ Petani Muda Keren ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อปรับปรุง

ผลผลิตทางการเกษตรและส่งเสริมยุคมิลเลนเนียมก้าวกระโดดในภาคเกษตรกรรม พวกเขาแนะนำระบบต้นน้ำถึงปลายน้ำด้วยการทำฟาร์มอัจฉริยะและแอปพลิเคชัน

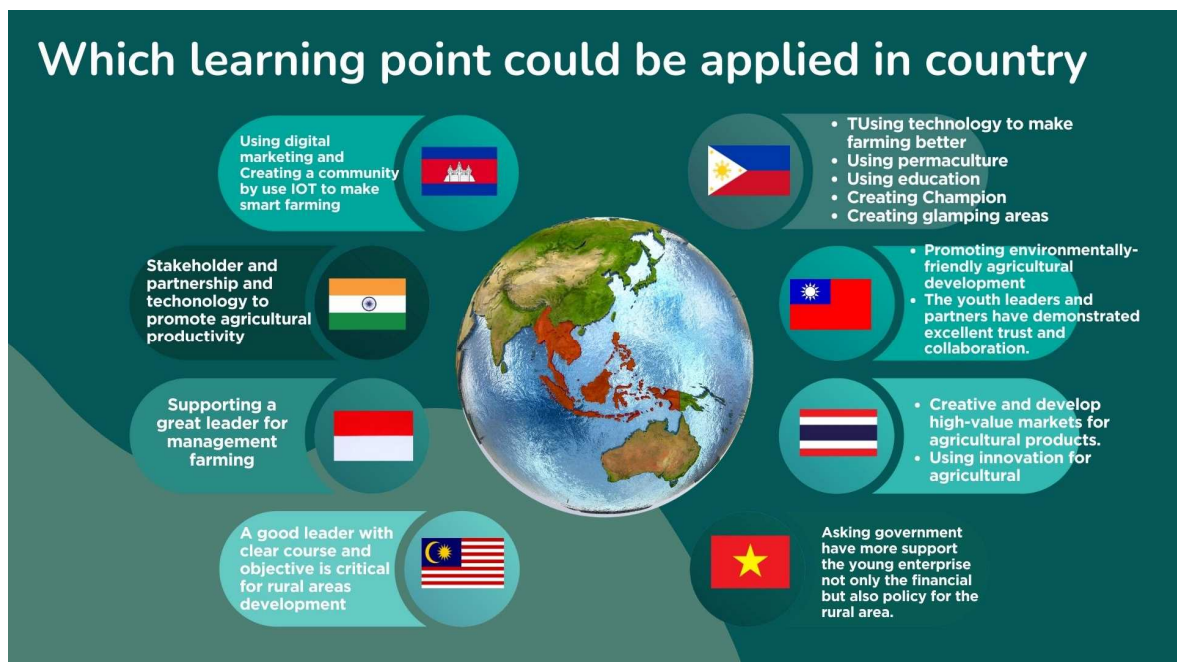
จากการศึกษาดูงานข้างต้น จะเห็นว่าเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกร โดยใช้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นเครื่องมือในการสร้างและกระจายรายได้ อาจนำแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อลดความยากจน Pro-Poor Tourism หรือ PPT อยู่ภายใต้แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน (Sustainable Tourism) และยังอยู่ร่วมกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงพัฒนาชุมชน (Community Based Tourism) มาประยุกต์ใช้ เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) คือ คนยากจนหรือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน และเสริมสร้างความเป็นอยู่แบบองค์รวม (Holistic livelihood approach) จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับคนยากจนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยไม่ใช่แค่การสร้างเงินและสร้างงานเท่านั้น และสิ่งสำคัญคือการพัฒนาอย่างยืดหยุ่น (Flexibility) จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากยุทธศาสตร์ที่ดีจะ

สร้างผลกระทบที่มองเห็นในระยะยาวควบคู่ไปกับการเรียนรู้ (Learning) โดยจำเป็นต้องวิเคราะห์ให้รอบด้าน ทั้งการบริหารจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาวิสาหกิจขนาดเล็ก

2.6 การระดมสมองความคิดเห็นของกลุ่ม (กลุ่ม 4) ในกรณีศึกษา พบว่าในแต่ละประเทศทางสมาชิกสามารถนำแนวทางการศึกษาดูงานในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในแต่ละภาคส่วนของประเทศตนเอง สำหรับประเทศไทย จะนำเอาแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative tourism) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดการกระจายรายได้

สรุปแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ในแต่ละประเทศของสมาชิกในกลุ่มที่ 4 มีดังนี้

3. ประโยชน์ที่ได้รับและการขยายผลจากการเข้าร่วมโครงการ

3.1 ประโยชน์ต่อตนเอง

- การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาพื้นที่ชนบทในพื้นที่ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนความเห็นด้านการพัฒนาต่างๆ ร่วมกับตัวแทนจากประเทศอื่นๆ ที่มีมุมมองการพัฒนาที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศที่มีสภาพปัญหาแตกต่างกัน
- องค์กรความรู้ใหม่ในการบริหารจัดการชุมชนและใช้การท่องเที่ยว Creative tourism เป็นเครื่องมือในการจัดการเพื่อหารายได้ให้แก่คนในพื้นที่

3.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

- เป็นหลักสูตรที่ดีในการนำเสนอตัวอย่างการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรด้วยการให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในการจัดการ มีการใช้เทคโนโลยีและความรู้สมัยใหม่มาปรับใช้จนประสบความสำเร็จ สามารถกระจายรายได้ให้แก่คนในพื้นที่และมีการนำการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นเครื่องมือ
- การเสนอแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับการดูงานด้านศักยภาพผู้นำรุ่นใหม่ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่กลุ่มประเทศอาเซียน

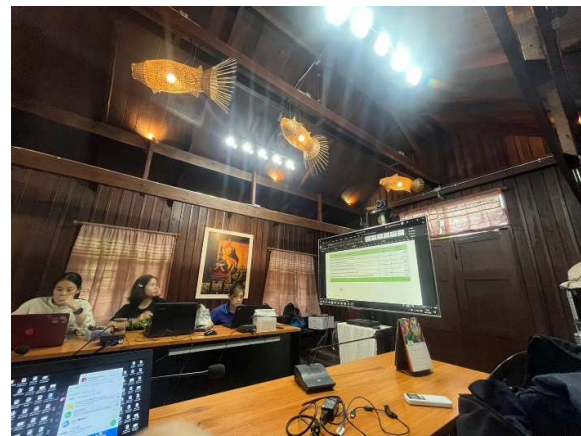
3.3 ประโยชน์ต่อสายงานหรือวงการวิชาชีพในหัวข้อนั้นๆ

- การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร Agro-Tourism ด้วยการนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดกับบุคลากรในองค์กรเพื่อยกระดับขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้สามารถนำเครื่องมือไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กิจกรรมการขยายผลที่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสุดท้ายของโครงการ

จากการนำองค์ความรู้ที่ได้ดังกล่าวมาดำเนินการทบทวนและวิเคราะห์แผนงานโครงการตามแผนยุทธศาสตร์ฯ แผนปฏิบัติการฯ และแผนขับเคลื่อน อพท. รวมทั้งการใช้เครื่องมือเพื่อยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยได้ลงพื้นที่ทบทวนแผนงาน/โครงการ ในแผนยุทธศาสตร์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าแก่นาน ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพื้นที่พิเศษฯ เมืองเก่าแก่นาน โดยเฉพาะการจัดกลุ่มโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความชัดเจนเป็นหมวดหมู่

มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น ได้มีการสรุปบรรยายการสื่อสารแผนงาน/โครงการต่างๆ ให้แก่ภาคีเครือข่ายและหน่วยงานภาคีต่างๆ ในการร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติงานและขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ในแผนยุทธศาสตร์ฯ ได้รับทราบร่วมกัน

อพท.๖ ร่วมกับ สบย. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนปฏิบัติการ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าเมืองเก่า (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

วันอังคารที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๖ นาวาอากาศเอกอชิคุง ดงมี ผู้อำนวยการ อพท. มอบหมายให้ ดร.ชุมพล มุสิกานนท์ รองผู้อำนวยการ อพท. เป็นผู้แทนเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำ แผนปฏิบัติการภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองเก่าเมืองเก่า (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยมีนางศุภรดา กานตติยากุล ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ ๖ นายณพล จินดาธรรม หัวหน้างานแผนยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่สำนักบริหารยุทธศาสตร์ เจ้าหน้าที่ อพท.๓ พร้อมด้วยนายกเทศมนตรีเมืองน่าน หัวหน้าส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วม ประชุม ณ ห้องประชุมโรงแรมน่านบูติค รีสอร์ท ตำบลฝายแก้ว อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ส่วนที่ 3 เอกสารแนบ

- รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการและประเทศที่เข้าร่วมโครงการ
 - กำหนดการฉบับล่าสุด (Program)
 - เอกสารประกอบการประชุม/สัมมนา (Training Materials)
 - รายงานก่อนการเดินทางที่ท่านดำเนินการ (Country Paper-Thailand)
 - เอกสารนำเสนอผลงานหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (Group Presentation)
-